

MEMO

Aan Heffingsambtenaren
Van Werkgroep Waterheffingen
Betreft Handvatten voor toepassing verruiming monster-
nametijdstip in NEN 6600-1:2019
Datum 1 december 2021

- - - - -

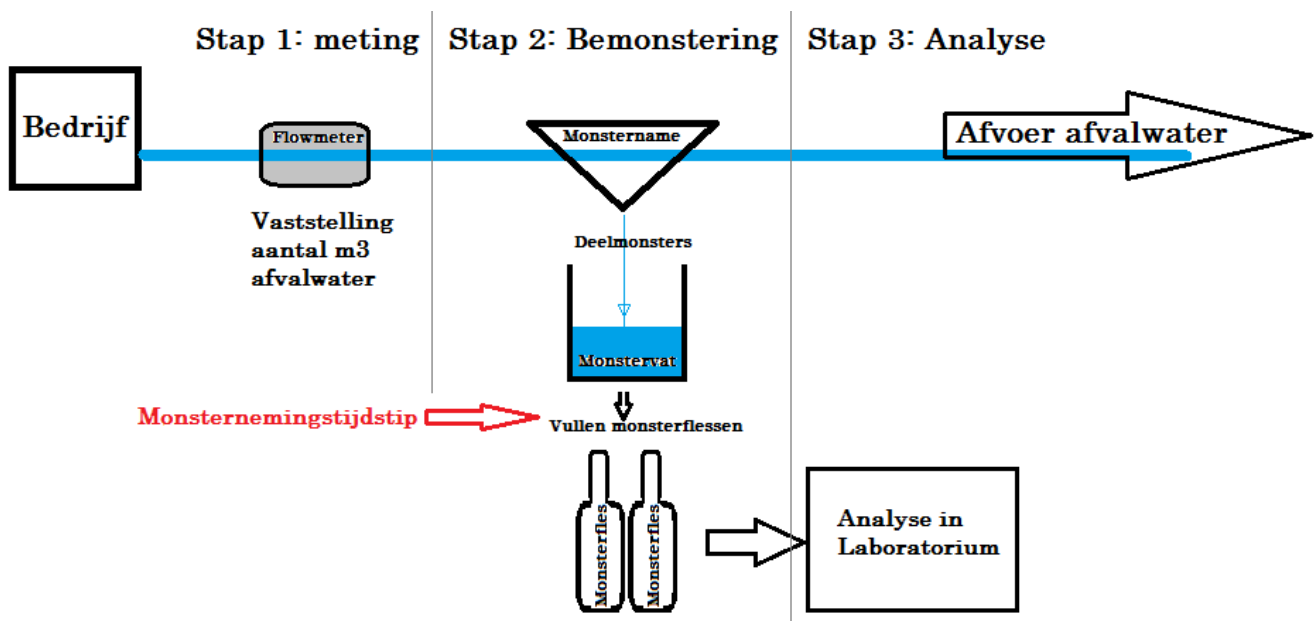
Aanleiding

De meest recente NEN 6600-1 (Water-Monsterneming-Deel 1: Afvalwater 2019) biedt ruimere kaders voor de bemonstering dan voorheen. Dit geeft de heffingsambtenaar de mogelijkheid om op verzoek van een belastingplichtige bij meetbeschikking maatwerk toe te passen.¹ In deze notitie wordt deze mogelijkheid verduidelijkt en worden enkele handvatten gegeven om deze uniform toe te passen.

Kader wet- en regelgeving

Voor zowel de zuiveringsheffing als de verontreinigingsheffing is de heffings*grondslag* de hoeveelheid en hoedanigheid van de stoffen die in een kalenderjaar worden afgevoerd.² De heffings*maatstaf* is de vervuilingsswaarde van de stoffen die in een kalenderjaar worden afgevoerd, waarbij de vervuilingsswaarde wordt uitgedrukt in vervuilingseenheden.³ Het aantal vervuilingseenheden wordt berekend met behulp van door meting, bemonstering en analyse verkregen gegevens, waarbij uitgangspunt is dat meting, bemonstering en analyse ieder etmaal plaatsvinden.⁴

Met de meting wordt de hoeveelheid geloosd afvalwater vastgesteld. Met de bemonstering wordt een - wat concentratie van stoffen betreft - representatief monster van het afvalwater genomen. Van dit monster wordt bij de analyse de concentratie aan stoffen vastgesteld. Met de zo vastgestelde hoeveelheid geloosd afvalwater en de concentratie aan stoffen daarin, is het mogelijk de vervuilingsswaarde (geloosde vracht aan stoffen) te berekenen en het aantal vervuilingseenheden vast te stellen. Hieronder zijn de drie stappen schematisch weergegeven:

¹ Gedoeld wordt op de mogelijkheid als opgenomen in artikel 9, lid 5, onderdeel b Modelverordening zuiveringsheffing, respectievelijk artikel 10, lid 5, onderdeel b Modelverordening verontreinigingsheffing.

² Zie art. 122e Waterschapswet respectievelijk art. 7.3, eerste lid Waterwet.

³ Zie art. 122f, eerste lid Waterschapswet respectievelijk art. 7.3, eerste lid Waterwet.

⁴ Zie art. 122g, eerste lid Waterschapswet en art. 9, lid 2 Modelverordening zuiveringsheffing respectievelijk art. 7.5 Waterwet.

Deze notitie ziet op de tweede stap: de bemonstering. In de modelverordening zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing is uitgangspunt dat het monsternemingstijdstip en daarmee de bewaartermijn aanvangt direct na afloop van de monsternemingsperiode (het etmaal).⁵ Ten aanzien van de door het Rijk geheven verontreinigingsheffing is expliciet bepaald dat binnen een uur na het etmaal de monsters uit het etmaalverzamelmonster genomen worden.⁶

Maatwerkmogelijkheid NEN 6600-1

De NEN 6600-1 biedt onder voorwaarden meer ruimte bij de tweede stap, namelijk ten aanzien van het monsternemingstijdstip. Dit kan bijvoorbeeld in het kader van weekendbemonstering en feestdagen een belangrijke tegemoetkoming voor de praktijk bieden. De heffingsambtenaar kan op verzoek van de belastingplichtige in de meetbeschikking toestaan dat van deze ruimte gebruik wordt gemaakt.

monsternemingsplan

Om gebruik te maken van deze ruimte schrijft de NEN 6600-1 onder meer voor dat het afvalwateronderzoek vooraf moet worden gedefinieerd en vastgelegd in een monsternemingsplan, volgens NEN-EN-ISO 5667-1. De belastingplichtige stelt het monsternemingsplan op. Een monsternemingsplan is het document dat in detail de acties, verantwoordelijkheden en tijdschema's beschrijft. Het doel en de lozingssituatie bepalen op welke wijze het afvalwateronderzoek wordt uitgevoerd. Het plan, op basis van een vooronderzoek tot stand gekomen, dient ten minste aanwijzingen te geven op een aantal algemene aspecten zoals het doel van de analyse, de te analyseren parameters, de ter plaatse uit te voeren metingen, de frequentie en tijdstippen van monsterneming en het type monster etc. Daarnaast dient het ook diverse aspecten ten aanzien van de lozingssituatie te beschrijven. Als onderdeel van de algemene aspecten wordt het monsternemingstijdstip genoemd:

de periode tussen het einde van de monsternemingsperiode en het nemen van het verzamelmonster: houdt rekening met de conserveringstermijn van de te onderzoeken parameters volgens NEN-EN-ISO 5667-3. Maak in het monsternemingsplan een afweging over de wijze waarop monsternamen en tijdstip van het nemen van een verzamelmonster in bijvoorbeeld het weekeinde en tijdens feestdagen in relatie tot de lozingssituatie optimaal kan plaatsvinden, waarbij aan zoveel mogelijk van de hier weergegeven aspecten kan worden voldaan.

De NEN 6600-1 geeft derhalve als voorwaarde aan dat het monsternemingsplan uitsluitend geeft over het monsternemingstijdstip. Afwegingen die een rol spelen bij het vaststellen van dit tijdstip zijn de parameter(s) die in de betreffende lozingssituatie van belang zijn, en de bijbehorende richtlijnen uit NEN-EN-ISO 5667-3 t.a.v. de bewaarduur, de noodzaak tot aanvullende conservering, kosten en aspecten zoals het tijdstip waarop het verzamelmonster wordt genomen, bijvoorbeeld in het weekeinde of tijdens feestdagen.

Afwegingen voor heffingsambtenaar

Als de belastingplichtige gebruik wil maken van de ruimte uit de NEN 6600-1, dan zal deze een verzoek daartoe moeten indienen bij de heffingsambtenaar. De belastingplichtige voegt het monsternemingsplan bij het verzoek. De heffingsinspecteur beoordeelt op basis van het verzoek in hoeverre in deze specifieke lozingssituatie en onder de in het lozingsplan gestelde omstandigheden de ruimte uit de NEN 6600-1 kan worden geboden. De heffingsambtenaar beslist hierop (onder nader te stellen voorwaarden) in de meetbeschikking en weegt hierbij in de specifieke lozingssituatie de volgende aspecten af:

1. geldende richtlijnen

De heffingsambtenaar beoordeelt of de in het monsternemingsplan beschreven acties, verantwoordelijkheden en tijdschema's, waaronder ook de te gebruiken monsternemingstechnieken en -hulpmiddelen passen binnen de geldende richtlijnen voor meting en bemonstering (met name die beschreven in de NEN

⁵ Zie ook de definitiebepalingen in de bijlage van de modelverordening, met name die voor bewaartermijn: *bewaartermijn: de periode tussen het einde van het etmaal en het begin van de voorbehandeling ten behoeve van de uitvoering van de analyse*

⁶ Art. 7.13, derde lid Waterregeling.

6600-1, NEN-EN-ISO 5667-1, NEN-EN-ISO 5667-3 en NEN-EN-ISO 5667-14. Daarbij blijft het uitgangspunt een zo kort mogelijke periode tussen einde etmaal en monstername van het vat tegen acceptabele kosten (ISO 5667-3) en praktische haalbaarheid.

2. representativiteit (betrouwbaarheid) meting, bemonstering en analyse

De heffingsambtenaar beoordeelt of een representatief beeld van de vervuilingswaarde van het afvalwater kan worden gevormd. Hierbij is er oog voor dat in elke stap van meting, bemonstering en analyse (meet)onzekerheid een feit is. In het kader van de bemonstering zijn de volgende aspecten hierbij relevant.

a. De betrokken parameters

Afhankelijk van welke parameters in het onderzoek betrokken zijn kan meer of minder tijdsverloop tussen het einde van monstername en het bemonsteringstijdstip worden toegestaan. In het algemeen zal de tijd bij parameters met een geringe (korte) houdbaarheid volgens NEN 5667-3 de monstername uit het monstervat dichterbij het tijdstip van einde van het etmaal liggen. In het onderzoek kan de richtlijn voor de validatie van de bewaartijd van watermonsters worden betrokken volgens de ISO 5667-25.

b. Conservering in het monstervat

Onderzoek in het verleden heeft aangetoond dat voor vele afwaterstromen slechts in (zeer) geringe mate sprake is van verlies aan representativiteit voor de parameters CZV, TOC, Kjeldahl, totaal N en totaal P indien alleen gekoeld wordt, zie bijvoorbeeld onderzoek voor heffingsparameters van zuiveringen (in- en effluent).⁷

Om ARBO technische redenen is aanzuren in het monstervat niet in de norm opgenomen maar dit kan in geschikte gevallen en op de juiste wijze uitgevoerd ook een passende werkwijze zijn om de tijd tussen einde etmaal en bemonstering op een later tijdstip toe te staan. Voor alle duidelijkheid is conservering alleen toegelaten als dit geen invloed heeft op de integriteit⁸ van het monster. Het zichtbaar uitvlokken of uitharden van een monster na bijvoorbeeld aanzuren voldoet daar niet aan. Alleen koelen of in bijzondere gevallen zelfs geen koeling toepassen is dan meer in lijn met het integriteitscriterium maar kan dan wel gevolgen hebben voor bijvoorbeeld de bewaarduur.

Richtlijn voor het vaststellen van de bewaartijd van watermonsters

Onlangs is met de ISO 5667-25 een richtlijn vastgesteld voor de validatie van de bewaartijd van watermonsters. De richtlijn bevat voorschriften om de bewaarduur onder gespecificeerde bewaaromstandigheden⁹ te bepalen waarbinnen het monster stabiel is en methoden om de geschiktheid van een conserveringsmethode vast te stellen. De richtlijn is daarmee een hulpmiddel om de onder a. en b. genoemde aspecten te beoordelen.

3. perceptiekosten

De heffingsambtenaar neemt de perceptiekosten mee in de afweging. Dit kan een belangrijke overweging zijn om gebruik te maken van de ruimte die de NEN 6600-1 biedt ten aanzien van het bemonsteringstijdstip. De belastingwetgeving bevat geen maximering van de hoogte van de perceptiekosten. Uit jurisprudentie volgt echter wel dat de kosten in redelijke verhouding tot de verschuldigde heffing moeten staan.¹⁰

⁷ Resultaten bewaarproeven RWZI, A. Dudink: 2017.

⁸ Hiermee wordt bedoeld dat de te onderzoeken parameter(s), de informatie of inhoud van de monsterhouden niet is gewijzigd of verloren gegaan op een ongeoorloofde wijze of onder het verlies van representativiteit. In het kort: de parameter van onderzoek moet nog 'representatief' aanwezig zijn in een ongeschonden verpakking (met name in geval van verzegelde monsters).

⁹ Temperatuur, matrix, licht, toevoeging van een stabilisator, indien van toepassing, type bewaring etc.)

¹⁰ Hof Den Haag, 16 maart 1988, Belastingblad 1988, blz. 626).